

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΥΣΤΑΚΙΔΗΣ ΚΑΤΑ ΕΛΛΑΔΑΣ
(Προσφυγή αριθ. 58999/13)

ΑΠΟΦΑΣΗ
(Δίκαιη Ικανοποίηση)

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ
29 Οκτωβρίου 2020

Η απόφαση αυτή θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2. Μπορεί να υποστεί μικροαλλαγές ως προς την μορφή.

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES
DE LA REPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHENES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION
SERVICE, ATHENS

Στην υπόθεση Μουστακίδης κατά Ελλάδας.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε Τμήμα, η σύνθεση του οποίου έχει ως εξής:

Ksenija Turković, *πρόεδρος,*

Krzysztof Wojtyczek,

Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος,

Péter Paczolay,

Gilberto Felici,

Raffaele Sabato,

Lorraine Schembri Orland, *δικαστές,*

και Abel Campos, *γραμματέας τμήματος,*

Αφού διασκέφθηκε σε δικαστικό συμβούλιο στις 6 Οκτωβρίου 2020,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία ελήφθη την πιο πάνω ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 58999/13) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, ένας υπήκοος της οποίας, ο Δημήτριος Μουστακίδης («ο προσφεύγων») προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 16 Σεπτεμβρίου 2013 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Με την από 3 Οκτωβρίου 2019 («η κύρια απόφαση»), το Δικαστήριο δέχθηκε μία παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.

1. Έκρινε ότι η άρνηση των ελληνικών δικαστηρίων να εξετάσουν ορισμένα αιτήματα του προσφεύγοντος όσον αφορά την αποζημίωση του τελευταίου

κατόπιν μιας απαλλοτρίωσης και η παραπομπή της εξέτασης των αιτημάτων αυτών σε έναν άλλο κλάδο της δικαστικής εξουσίας ή στα πρωτοβάθμια δικαστήρια ή τέλος στο Δικαστήριο αλλοίωσαν τον επαρκή χαρακτήρα της αποζημίωσης και διέσπασαν με τον τρόπο αυτό την ορθή ισορροπία η οποία πρέπει να υφίσταται μεταξύ του γενικού συμφέροντος και του συμφέροντος του ατόμου (*Μουστακίδης κατά Ελλάδας*, αριθ. 58999/13, 3 Οκτωβρίου 2019).

3. Επικαλούμενος το άρθρο 41 της Σύμβασης, ο προσφεύγων αξίωσε μία δίκαιη αποζημίωση 234.604 ευρώ (EUR) για την υλική ζημία. Ζήτησε επίσης 10.000 EUR για την ηθική βλάβη και 2.000 EUR για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη.

4. Δεδομένου ότι το ζήτημα της εφαρμογής του άρθρου 41 της Σύμβασης δεν ήταν ώριμο, το Δικαστήριο επιφυλάχθηκε και κάλεσε την Κυβέρνηση και τον προσφεύγοντα να του υποβάλουν εγγράφως, εντός τριών μηνών, τις παρατηρήσεις τους επί του εν λόγω ζητήματος και ιδίως να του γνωστοποιήσουν οποιαδήποτε συμφωνία στην οποία θα μπορούσαν τυχόν να καταλήξουν (*ομοίως*, σελ. 58, και σημείο 3 του διατακτικού).

5. Τόσο ο προσφεύγων όσο και η Κυβέρνηση κατέθεσαν παρατηρήσεις.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

6. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη

των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

1. Οι θέσεις των διαδίκων

7. Ο προσφεύγων διευκρινίζει εξ αρχής ότι δεν ζητεί πλήρη αποζημίωση για την υλική ζημία την οποία υπέστη, αλλά περιορίζει τις αξιώσεις του στο 65% της πραγματικής ζημίας του ώστε να επιτρέψει στο Δικαστήριο να προβεί με κάποιον βαθμό βεβαιότητας, λαμβανομένου υπόψη ότι δύο από τις τρεις αξιώσεις για την αιτία αυτή θα πρέπει να αποτελέσουν το αντικείμενο μιας εκτίμησης και δεν μπορούν να αποδειχθούν με ακρίβεια. Ο προσφεύγων αποτιμά την υλική ζημία του στο συνολικό ποσό των 234.604 ευρώ.

8. Ζητεί κατ'αρχήν μία αποζημίωση 72.576 EUR (756 x 96 EUR / τετραγωνικό μέτρο), πλέον τόκων από το 2009, για ένα τμήμα των 756 τετραγωνικών μέτρων το οποίο θεωρήθηκε ως αυτό-αποζημιούμενο. Υπογραμμίζει ότι το ποσό αυτό αντιστοιχεί στην αξία αυτού του τμήματος όπως αυτή είχε καθοριστεί από το εφετείο το 2000, ήτοι 96 EUR / τετραγωνικό μέτρο.

9. Ο προσφεύγων αξιώνει επίσης 90.028 EUR (3.126 x 96 EUR / τετραγωνικό μέτρο), πλέον τόκων από την 1^η Ιανουαρίου 2010, για την υποτίμηση του μη απαλλοτριωθέντος τμήματος της ιδιοκτησίας του. Στηρίζεται σε μία τεχνική έκθεση η οποία συντάχθηκε το 2008 από μία μηχανικό η οποία είχε καταλήξει ότι η ζημία η οποία προέκυπτε για το μη απαλλοτριωθέν τμήμα αντιστοιχούσε στο 85% της αξίας του,

λαμβανομένων υπόψη των νέων περιορισμών που επιβλήθηκαν στην κατασκευή, της απώλειας της πρόσβασης στην εθνική οδό και του γεγονότος ότι ο νέος δρόμος είχε χαραχθεί δύο μέτρα πάνω από την ιδιοκτησία του.

Ο προσφεύγων αξιώνει τέλος 72.000 EUR, πλέον τόκων από την 1^η Ιανουαρίου 2010, για τα έξοδα της μετεγκατάστασης της επιχείρησής του και την απώλεια των εισοδημάτων κατά την διάρκεια του χρονικού διαστήματος το οποίο χρειάστηκε η επιχείρηση προκειμένου να επαναρχίσει την λειτουργία της. Δεδομένου ότι δεν φύλαξε δικαιολογητικά και τιμολόγια σχετικά με την μετεγκατάσταση της επιχείρησης και την απώλεια των εισοδημάτων κατά την διάρκεια του χρονικού διαστήματος αυτού, αυτός δηλώνει ότι στηρίζεται και πάλι στην πιο πάνω αναφερόμενη τεχνική έκθεση περιορίζοντας ενώπιον του Δικαστηρίου τα ποσά τα οποία η έκθεση αυτή είχε υπολογίσει προκειμένου να ληφθούν υπόψη από εθνικά δικαστήρια.

10. Για την ηθική βλάβη του, ο προσφεύγων ζητεί 10.000 EUR λόγω της αγωνίας και της αβεβαιότητας που προκλήθηκαν από την απαλλοτρίωση του ακινήτου του και για το γεγονός ότι υποχρεώθηκε να συμμετάσχει σε τέσσερις διαφορετικές διαδικασίες ενώπιον των δικαστηρίων.

11. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι αξιώσεις του προσφεύγοντος στερούνται σαφήνειας και είναι αβάσιμες και αναπόδεικτες. Επικαλείται το γεγονός ότι ο προσφεύγων διαφοροποίησε πολλές φορές τις αξιώσεις του προς τούτο. Έτσι, ο προσφεύγων στηρίχθηκε στα ποσά που αναφέρονται στην τεχνική έκθεση της 10 Ιανουαρίου 2008, η οποία όμως δεν έχει την

αποδεικτική ισχύ μιας έκθεσης πραγματογνωμοσύνης. Εν τούτοις, η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι, ενώπιον του εφετείου Θεσσαλονίκης (το οποίο εξέδωσε την απόφαση με αριθμό 658/1999), και στην συνέχεια ενώπιον του Δικαστηρίου, ο προσφεύγων διατύπωσε αξιώσεις με ύψος μικρότερο από εκείνο το οποίο προέβαλε στην βάση της πιο πάνω αναφερόμενης τεχνικής έκθεσης. Στην συνέχεια, το 2012, ενώπιον του Δικαστηρίου, αυτός τροποποίησε και πάλι τις απαιτήσεις του αξιώνοντας ένα ποσό υψηλότερο των προηγούμενων. Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει επίσης ότι μία μεταγενέστερη τεχνική έκθεση, με ημερομηνία 27 Νοεμβρίου 2008, την οποία το Δημόσιο επικαλέστηκε ενώπιον του εφετείου (στο πλαίσιο της εξέτασης της από 29 Απριλίου 2013 αγωγής του προσφεύγοντος), αναίρεσε τις εκτιμήσεις που περιέχονται στην έκθεση της 10 Ιανουαρίου 2008.

12. Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει, εξάλλου, ότι η αξίωση του προσφεύγοντος σχετικά με την υποτίμηση του μη απαλλοτριωθέντος τμήματος της ιδιοκτησίας του είναι πρώιμη διότι η σχετική διαδικασία εκκρεμεί ακόμη ενώπιον του Αρείου Πάγου. Όσον αφορά τα διεκδικούμενα έξοδα για την μετεγκατάσταση της επιχείρησης, αυτά είναι αόριστα και αναπόδεικτα και ο προσφεύγων δεν αποδεικνύει ότι διαχειριζόταν μία επιχείρηση ή ότι η επιχείρηση αυτή έκλεισε για να ανοίξει αλλού αργότερα. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει επίσης ότι ο προσφεύγων δεν υπέστη κάποια απώλεια ευκαιριών, η οποία αντιστοιχεί σε μία ακύρωση παραγγελιών, όπως προκύπτει από τα εισοδήματα τα οποία δηλώθηκαν στις φορολογικές δηλώσεις του για τα έτη 2000 μέχρι 2012.

13. Τέλος, η Κυβέρνηση θεωρεί ότι τα ζητούμενα ποσά είναι υπέρογκα και απολύτως ανατιολόγητα, λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών της υπόθεσης και της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης στην Ελλάδα.

14. Επίσης, όσον αφορά την ηθική βλάβη, η Κυβέρνηση θεωρεί το ζητηθέν ποσό είναι υπέρογκο και ανατιολόγητο και ισχυρίζεται ότι η διαπίστωση της παραβίασης θα συνιστούσε επαρκή ικανοποίηση προς τούτο.

2. Εκτίμηση του Δικαστηρίου

15. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι μία απόφαση η οποία διαπιστώνει μία παραβίαση επισύρει για το εναγόμενο Κράτος την νομική υποχρέωση έναντι της Σύμβασης να θέσει ένα τέλος στην παραβίαση και να απαλείψει τις συνέπειές της κατά τρόπο ώστε να αποκατασταθεί στον βαθμό που τούτο είναι δυνατόν η κατάσταση η οποία προηγήθηκε της παραβίασης αυτής (*Kurić και λοιποί κατά Σλοβενίας* (δίκαιη αποζημίωση) [GC], αριθ. 26828/06, § 79, CEDH 2014). Τα συμβαλλόμενα Κράτη που είναι διάδικοι σε μία υπόθεση είναι κατ'αρχήν ελεύθερα να επιλέξουν τα μέσα τα οποία θα χρησιμοποιήσουν προκειμένου να συμμορφωθούν προς μία απόφαση που διαπιστώνει μία παραβίαση. Αυτή η εξουσία εκτίμησης όσον αφορά τον τρόπο εκτέλεσης μιας απόφασης αντανακλά την ελευθερία επιλογής η οποία συνοδεύει την πρωταρχική υποχρέωση που επιβάλλεται από την Σύμβαση στα συμβαλλόμενα Κράτη: η εξασφάλιση του σεβασμού των κατοχυρωμένων δικαιωμάτων και ελευθεριών. Αν η φύση της παραβίασης επιτρέπει μία πλήρη αποκατάσταση (*restitutio in integrum*), το εναγόμενο Κράτος είναι υπεύθυνο να την πραγματοποιήσει, δεδομένου ότι το Δικαστήριο δεν έχει ούτε την αρμοδιότητα ούτε την πρακτική δυνατότητα

να την αναλάβει το ίδιο. Αν, αντιθέτως, το εθνικό δίκαιο δεν επιτρέπει ή επιτρέπει ατελώς μόνον την απάλειψη των συνεπειών της παραβίασης, το άρθρο 41 της Σύμβασης εξουσιοδοτεί το Δικαστήριο να επιδικάσει, εφόσον συντρέχει περίπτωση, στον θιγέντα διάδικο την ικανοποίηση την οποία θεωρεί προσήκουσα (*Brumărescu κατά Ρουμανίας* (δίκαιη αποζημίωση) [GC], αριθ. 28342/95, § 20, CEDH 2001-I και *Guiso-Gallissay κατά Ιταλίας* (δίκαιη αποζημίωση) [GC], αριθ. 58858/00, § 90, 22 Δεκεμβρίου 2009). Κατά την άσκηση της εξουσίας αυτής, το Δικαστήριο διαθέτει μία σχετική ευελιξία. Το επίθετο «δίκαιη» και το μέρος της φράσης «εφόσον είναι αναγκαίο» το αποδεικνύουν (*Comingersoll S.A. κατά Πορτογαλίας* (δίκαιη αποζημίωση) [GC], αριθ. 35382/97, § 29, CEDH 2000-IV). Προκειμένου να το πράξει αυτό, το Δικαστήριο μπορεί να στηριχθεί στις αρχές της επιείκειας (*Vistiņš και Perepjolkins κατά Λετονίας* (δίκαιη αποζημίωση), αριθ. 71243/01, § 36, CEDH 2014, *Πρώην Βασιλέας της Ελλάδας και λοιποί κατά Ελλάδα* [GC] (δίκαιη αποζημίωση), αριθ. 25701/94, § 79, 28 Νοεμβρίου 2002, *S.C. Granitul S.A. κατά Ρουμανίας* (δίκαιη αποζημίωση), αριθ. 22022/03, § 15, 24 Απριλίου 2012, και *Kryvenkyy κατά Ουκρανίας*, αριθ. 43768/07, § 52, 16 Φεβρουαρίου 2017).

16. Το Δικαστήριο σημειώνει εξ αρχής ότι η υλική ζημία την αποκατάσταση της οποίας αξιώνει ο προσφεύγων περιλαμβάνει τρία σκέλη: (α) την αξία του απαλλοτριωθέντος τμήματος της ιδιοκτησίας του, επιφανείας 756 τετραγωνικών μέτρων, το οποίο θεωρήθηκε ως αυτο-αποζημιούμενο, ενώ τα εθνικά δικαστήρια συνεπέραναν ταυτόχρονα ότι αυτό είχε υποστεί μία υποτίμηση κατά 30% της αξίας του, (β) την ζημία η οποία προκλήθηκε στο μη απαλλοτριωθέν τμήμα της ιδιοκτησίας του,

εξαιτίας της φύσης των εργασιών, (γ) το κόστος της μετεγκατάστασης της επιχείρησής του και την απώλεια εισοδημάτων κατά την διάρκεια του χρονικού διαστήματος που ήταν αναγκαίο για την επανεκκίνηση της δραστηριότητας της επιχείρησης μέχρις ότου αυτή φθάσει ένα επίπεδο δραστηριότητας συγκρίσιμο με εκείνο το οποίο προηγήθηκε της απαλλοτρίωσης.

17. Το Δικαστήριο σημειώνει επίσης ότι οι απαιτήσεις του προσφεύγοντος όσον αφορά την υλική ζημία του στηρίζονται ιδίως σε μία τεχνική έκθεση με ημερομηνία, η οποία εκπονήθηκε με αίτημα του τελευταίου από μία μηχανικό και υποβλήθηκε ενώπιον του εφετείου κατά την διαδικασία που είχε ανοιχθεί στις 5 Μαρτίου 2007. Η έκθεση διαπίστωνε ότι, κατόπιν της διαπλάτυνσης της οδού, η ιδιοκτησία του προσφεύγοντος έμεινε διαχωρισμένη από τον δρόμο, να ευρίσκεται σε κατώτερο επίπεδο από αυτόν και περιορισμένη ως προς την δυνατότητα δόμησης σε αυτήν. Η έκθεση διαπίστωνε επίσης ότι η μετεγκατάσταση της επιχείρησής του προσφεύγοντος θα ήταν δαπανηρή. Η έκθεση ανέλυε την ζημία του προσφεύγοντος σε σχέση με εκάστη από τις απαιτήσεις του τελευταίου.

18. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι, αν και η Κυβέρνηση αμφισβητεί τις εκτιμήσεις οι οποίες αναλύονται μέσα στην έκθεση αυτή, δεν αμφισβητεί τις διαπιστώσεις της τελευταίας όσον αφορά τα πραγματικά περιστατικά που συναπετέλεσαν την ζημία του προσφεύγοντος. Εν τούτοις, η Κυβέρνηση δεν προτείνει έναν άλλο τρόπο υπολογισμού για την αποζημίωση την οποία ο προσφεύγων φερόταν να δικαιούται,

περιοριζόμενη να υποστηρίξει ότι τα αιτούμενα από αυτόν ποσά είναι υπέρογκα και ανατιολόγητα.

19. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων υπέδειξε πράγματι και ανέλυσε λεπτομερώς το εκτιμώμενο ύψος της αποζημίωσής του: (α) μία αποζημίωση για το τμήμα των 756 τετραγωνικών μέτρων, υπολογισθείσα στην βάση του ποσού το οποίο επιδικάστηκε από το εφετείο στην απόφασή του 2611/2000, ήτοι 96 EUR/ τετραγωνικό μέτρο, (β) μία αποζημίωση για την υποτίμηση του μη απαλλοτριωθέντος τμήματος της ιδιοκτησίας του, (γ) ένα ποσό για τα έξοδα μετεγκατάστασης και την απώλεια ευκαιριών, το οποίο αντιστοιχεί στο 60% εκείνου το οποίο αναγράφεται μέσα στην τεχνική έκθεση της 10 Ιανουαρίου 2008.

20. Μεταξύ αυτών των τριών αξιώσεων, το Δικαστήριο σημειώνει ότι, όσον αφορά την δεύτερη, το εφετείο επιδίκασε, στην απόφασή του με αριθμό 2611/2000, στον προσφεύγοντα ένα ποσό που αντιστοιχεί στο 30% εκείνου το οποίο είχε επιδικαστεί για την απαλλοτρίωση του οικοπέδου και ότι, με την μεταγενέστερη απόφασή του με αριθμό 2228/2015, του επιδίκασε επίσης το ποσό των 6.740,60 EUR. Εν τούτοις, το ποσό αυτό δεν καταβλήθηκε στον προσφεύγοντα διότι το Δημόσιο άσκησε κατά της απόφασης αυτής μία αίτηση αναίρεσης η οποία είναι ακόμη εκκρεμής, εξ ου και η ένσταση της Κυβέρνησης σύμφωνα με την οποία το ζήτημα αυτό είναι πρώιμο.

21. Ως προς τούτο, το Δικαστήριο δεν εκτιμά ότι οφείλει να αναβάλει την απόφασή του λόγω του γεγονότος ότι μία τέτοια διαδικασία εκκρεμεί ενώπιον του Αρείου Πάγου. Υπενθυμίζει την νομολογία του σύμφωνα με την οποία, αν, αφού εξαντλήσουν ματαίως τα εθνικά ένδικα μέσα πριν να

καταγγείλουν ενώπιον του Δικαστηρίου μία παραβίαση των δικαιωμάτων του, και στην συνέχεια εκ νέου μία δεύτερη φορά, με θετικά αποτελέσματα, για την επίτευξη της ακύρωσης της καταδικαστικής απόφασης, και τέλος αφού υποστούν μία νέα δίκη, ζητούσαμε από τους προσφεύγοντες να τα εξαντλήσουν μία ακόμη φορά προκειμένου να μπορούν να λάβουν από το Δικαστήριο μία δίκαιη αποζημίωση, η συνολική διάρκεια της διαδικασίας θα αποδεικνυόταν ελάχιστα συμβατή με μία αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και θα οδηγούσε σε μία κατάσταση ασυμβίβαστη προς τον σκοπό και το αντικείμενο της Σύμβασης (βλέπε τις αποφάσεις *Jalloh κατά Γερμανίας* [GC], αριθ. 54810/00, § 129, CEDH 2006-IX, *S.L. και J.L. κατά Κροατίας* (δίκαιη αποζημίωση), αριθ. 13712/11, § 15, 6 Οκτωβρίου 2016 και *Molla Sali κατά Ελλάδας* (δίκαιη αποζημίωση) [GC], αριθ. 20452/14, § 38, 18 Ιουνίου 2020).

22. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει επίσης ότι, σύμφωνα με τις αρχές οι οποίες πηγάζουν από την πάγια νομολογία του, η μορφή και το ύψος της δίκαιης αποζημίωσης η οποία προορίζεται για την αποκατάσταση μιας υλικής ζημίας διαφέρουν ανάλογα με τις περιπτώσεις και εξαρτώνται άμεσα από την φύση της διαπιστωθείσας παραβίασης. Αυτή αντανακλάται εκ των πραγμάτων στα κριτήρια τα οποία πρέπει να χρησιμοποιηθούν για τον καθορισμό της επανόρθωσης που οφείλεται από το εναγόμενο Κράτος (βλέπε *Sovtransavio Holding κατά Ουκρανίας*, αριθ. 48553/99, § 55, 2 Οκτωβρίου 2003).

23. Επιβάλλεται η διαπίστωση εν προκειμένω ότι το Δικαστήριο κατέληξε στην παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1, εξαιτίας του γεγονότος ότι η άρνηση των ελληνικών δικαστηρίων να εξετάσει τα

συμπληρωματικά αιτήματα αποζημίωσης του προσφεύγοντος καθώς και το αίτημα που έγινε στον προσφεύγοντα να προσφύγει σε άλλα δικαστήρια προς τον σκοπό αυτό, αλλοίωσαν τον επαρκή χαρακτήρα της αποζημίωσης την οποία αυτός δικαιούνταν (παράγραφος 53 της κύριας απόφασης).

24. Εν τούτοις, λαμβάνοντας υπόψη τον μεγάλο αριθμό των ασταθμίων παραγόντων εν προκειμένω, το Δικαστήριο δεν θα μπορούσε να προβεί σε εικασίες ως προς το ποιο θα μπορούσε να είναι το ποσό το οποίο ο προσφεύγων θα είχε εισπράξει, αν τα εθνικά δικαστήρια είχαν αποφανθεί επί των αξιώσεών του. Από την άλλη πλευρά, το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων υπέστη μία απώλεια πραγματικών ευκαιριών από το να αποφανθεί ένα δικαστήριο επί των αξιώσεών του.

25. Θεωρώντας ότι είναι αδύνατον να ποσοτικοποιηθεί με ακρίβεια αυτή η απώλεια πραγματικών ευκαιριών στην βάση των στοιχείων τα οποία περιέχονται στην δικογραφία όπως έχουν προσκομιστεί από τους διαδίκους, το Δικαστήριο αποφασίζει να αποφανθεί σύμφωνα με την αρχή της επιείκειας (*Centro Europa 7 S.r.l. και Di Stefano κατά Ιταλίας* [GC], αριθ. 38433/09, §§ 220-222, CEDH 2012, *Βάρφης κατά Ελλάδας* (δίκαιη ικανοποίηση), αριθ. 40409/08, § 22, 13 Νοεμβρίου 2014, *Κοσμάς και λοιποί κατά Ελλάδας*, αριθ. 20086/13, §§ 94-96, 29 Ιουνίου 2017, και *Καναγκίνης κατά Ελλάδας* (δίκαιη ικανοποίηση), αριθ. 27662/09, § 26, 8 Μαρτίου 2018).

26. Υπό το φως των σκέψεων αυτών, το Δικαστήριο κρίνει εύλογο να επιδικάσει τον προσφεύγοντα 50.000 EUR για όλες τις ζημιές μαζί. Το ποσό αυτό επιδικάζεται χωρίς να παραβλάπτονται τα ποσά τα οποία θα μπορούσαν να επιδικαστούν στον προσφεύγοντα με την έκβαση της

εκκρεμούς διαδικασίας ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων (πιο πάνω παράγραφος 20) (βλέπε, *mutatis mutandis*, πιο πάνω αναφερόμενη *Molla Sali κατά Ελλάδα*ς (δίκαιη ικανοποίηση), § 46).

Β. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

27. Για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη, ο προσφεύγων ζητεί 1.826 EUR. Για εκείνα τα οποία σχετίζονται με την διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου, ο προσφεύγων δέχεται ότι το ποσό το οποίο συμφωνήθηκε με τον δικηγόρο του θα καταβληθεί στον τελευταίο στο τέλος της διαδικασίας αλλά, λαμβάνοντας υπόψη της ωριαίας αμοιβής εργασίας που εφαρμόζεται στους δικηγόρους στην Ελλάδα, το ποσό των 2.000 EUR θα ήταν εύλογο.

28. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων δεν δικαιούται οποιαδήποτε επιστροφή για τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων διότι αυτός θα συμμετείχε ούτως ή άλλως σε διαδικασίες μέσα στο πλαίσιο της απαλλοτρίωσης της ιδιοκτησίας του. Όσον αφορά το ποσό για τα έξοδα που σχετίζονται με την διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου, αυτό δεν θα πρέπει να υπερβεί τα 500 EUR.

29. Σύμφωνα με την νομολογία του Δικαστηρίου, ένας προσφεύγων μπορεί να επιτύχει την καταβολή των εξόδων και της δικαστικής δαπάνης του μόνον στο μέτρο που θα αποδειχθεί το πραγματικό και το αναγκαίο τους καθώς και ο εύλογος χαρακτήρας του ύψους τους. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων προσκομίζει δύο τιμολόγια: το πρώτο, ύψους 1.399 EUR, σχετικά με την διαδικασία ενώπιον του Αρείου Πάγου (η οποία έληξε με την απόφαση αριθ. 446/2013), και το δεύτερο, ύψους 427 EUR, σχετικά με την διαδικασία ενώπιον του εφετείου

Θεσσαλονίκης (η οποία έληξε με την απόφαση αριθ. 1131/2009). Κρίνοντας λογικό το ποσό των 3.826 EUR για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη στην εθνική διαδικασία και στην διαδικασία ενώπιον του (λαμβανομένου υπόψη ιδίως του γεγονότος ότι υπήρξε μία διαδικασία επί της ουσίας και μία επί της δίκαιης αποζημίωσης), το Δικαστήριο το επιδικάζει στο σύνολό του στον προσφεύγοντα.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

30. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να ευθυγραμμίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας με το επιτόκιο της οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. Αποφαίνεται

(α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, εντός προθεσμίας έξι μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, τα ακόλουθα ποσά:

- i. 50.000 EUR (πενήντα χιλιάδες ευρώ), πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται από τον προσφεύγοντα για τον φόρο, για όλες τις ζημίες μαζί,
- ii. 3.826 EUR (τρεις χιλιάδες οκτακόσια είκοσι έξι ευρώ), πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται από τον

προσφεύγοντα για τον φόρο, για τα έξοδα και την δικαστική
δαπάνη,

(β) ότι από την λήξη της πιο πάνω προθεσμίας και μέχρι την
καταβολή, τα ποσά αυτά θα προσαυξηθούν με έναν απλό τόκο με
επιτόκιο ίσο προς εκείνο της οριακής χρηματοδότησης της
Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις
εκατοστιαίες μονάδες.

2. Απορρίπτει το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στα γαλλικά και στην συνέχεια κοινοποιήθηκε
εγγράφως στις 29 Οκτωβρίου 2020, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 77 §§ 2 και
3 του κανονισμού του Δικαστηρίου.

(υπογραφή)

Abel Campos

Γραμματέας

(υπογραφή)

Ksenija Turković

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 13 Νοεμβρίου 2020

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετρουτσόπουλος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
Επικυρώνεται το γνήσιο της υπογραφής του
μεταφράσαντος το συντημμένο κείμενο
μεταφραστού του ΥΠ.ΕΞ.

Αθήνα,

24 NOE. 2020

ΜΕ ΕΝΤΟΛΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ
Ο Διευθυντής κ.α.α.

Ιωάννης Παυλίδης
Διοικ. Γραμματέας Α

